

ابزار غربالگری تکامل کودکان ASQ:SE-2 چیست؟

دکتر مرضیه اکبرپور
متخصص کودکان و نوزادان
گواهی نامه دوره تکمیلی تکامل کودکان

ابزار غربالگری تکامل کودکان ASQ:SE-2 چیست؟

- ▶ با توجه به اهمیت داشتن **نسلی جوان و سالم** برای کشور عزیزمان، دغدغه روز افزون والدین در زمینه مشکلات رفتاری، هیجانی و تشخیص اوتیسم
- ▶ لازم است مشکلات و بیماری های رفتاری کودکان در کنار مشکلات جسمی آنها، هرچه سریع تر شناسایی و درمان شود.

ابزار غربالگری تکامل کودکان ASQ:SE-2 چیست؟

- ▶ برای ارزیابی رفتارهای ارتباطی-اجتماعی، تطبیقی و استقلال کودک از ابزار غربالگری ASQ SE2 استفاده می شود
- ▶ نسبت به تأخیرهای هیجانی-اجتماعی و اتیسم حساسیت دارد.

ابزار غربالگری تکامل کودکان ASQ:SE-2 چیست؟

- ▶ ASQ:SE-2 فواید کلیدی بسیاری دارد؛
- ▶ پایه علمی مبتنی بر مطالعات وسیع
- ▶ درگیرکردن والدین در امر ارزیابی کودک
- ▶ آسان بودن تکمیل پرسشنامه ها و روش امتیازدهی به پرسشنامه ها
- ▶ مقرون به صرفه بودن آن

ویژگی های سوالات پرسشنامه : ASQ:SE-2

- قابلیت ها و توانایی های کودک و همچنین مشکلات رفتاری او را تشخیص می دهند.
- معیارهای مهم **تکامل هیجانی-اجتماعی** و نیز **رفتارهای مشکل دار** (از نظر تکامل هیجانی-اجتماعی) را پوشش می دهند.
- برای والدین مشاهده و ارزیابی رفتار مورد نظر، ساده است.
- در سطح تحصیلی پایین تر از کلاس ششم ابتدایی نوشته شده است.

ویژگی های سوالات پرسشنامه : ASQ:SE-2

تعداد سوالات پرسشنامه ها متفاوت است، پرسشنامه گروه های سنی

- ۲ ماهگی حاوی ۱۶ سوال،
- ۶ ماهگی ۲۳ سوال،
- ۱۲ ماهگی ۲۷ سوال،
- ۱۸ و ۲۴ ماهگی ۳۱ سوال،
- ۳۰ ماهگی ۳۳ سوال،
- ۳۶ ماهگی ۳۵ سوال،
- ۴۸ و ۶۰ ماهگی ۳۶ سوال می باشند.

▶ در هر پرسشنامه ۳ سوال کلی و باز در آخر پرسشنامه قرار دارد که در امتیازدهی شرکت ندارند و صرفاً برای مشخص ساختن **نگرانی های کلی** والدین بکار می روند.

ویژگی های سوالات پرسشنامه : ASQ:SE-2

- هر پرسشنامه را می توان در طول یک طیف سنی مورد استفاده قرار داد.
- در فاصله ۱ ماه و صفر روز تا ۷۲ ماه و صفر روز قرار داشته باشد، یک پرسشنامه مناسب و قابل استفاده وجود دارد.

ویژگی های سوالات پرسشنامه : ASQ:SE-2

► علاوه بر پاسخ دادن به هر سوال، والدین باید در صورتی که رفتار مورد اشاره در هر کدام از سوال ها **موجب نگرانی** آن ها بوده است، این موضوع را با علامت زدن در ستون «اگر در مورد این رفتار کودکان نگرانید، علامت بزنید» مقابل همان سوال در پرسشنامه درج نمایند.

► باید مواردی که والدین به اشتباه رفتارهای طبیعی کودک را به عنوان مصادیقی از رفتارهای غیر طبیعی تلقی کرده اند، تشخیص دهید.

محتوای سوالات در پرسشنامه های ASQ:SE-2، 7 حوزه رفتاری را مورد توجه و پوشش قرار می دهد (اما نه به صورت حیطه های مجزا از هم):

- ۱ - خود-تنظیمی
- ۲ - پیروی
- ۳ - عملکرد تطبیقی
- ۴ - استقلال
- ۵ - عاطفه
- ۶ - ارتباطات اجتماعی
- ۷ - تعامل با دیگران

انتخاب پرسشنامه SE-2: ASQ مناسب سن کودک:

- ▶ برای دستیابی به نتایج صحیح و دقیق باید از پرسشنامه های گروه سنی مناسب برای غربالگری هر کودک استفاده کرد.
- ▶ سن دقیق کودک را مشابه ASQ-3 محاسبه کنید و برای کودکانی که نارس به دنیا آمده اند (**کمتر از ۳۷ هفته**) و سن تقویمی آن ها **کمتر از ۲ سال** است، سن تطبیق یافته برای نارسه جهت کودک محاسبه شود.

جدول شماره ۳: تعیین پرسشنامه ASQ:SE-2 مناسب سن کودک:

از پرسشنامه این گروه سنی استفاده کنید	سن کودک
۲ ماهگی	۱ ماه و ۰ روز تا ۲ ماه و ۳۰ روز
۶ ماهگی	۳ ماه و ۰ روز تا ۸ ماه و ۳۰ روز
۱۲ ماهگی	۹ ماه و ۰ روز تا ۱۴ ماه و ۳۰ روز
۱۸ ماهگی	۱۵ ماه و ۰ روز تا ۲۰ ماه و ۳۰ روز
۲۴ ماهگی	۲۱ ماه و ۰ روز تا ۲۶ ماه و ۳۰ روز
۳۰ ماهگی	۲۷ ماه و ۰ روز تا ۳۲ ماه و ۳۰ روز
۳۶ ماهگی	۳۳ ماه و ۰ روز تا ۴۱ ماه و ۳۰ روز
۴۸ ماهگی	۴۲ ماه و ۰ روز تا ۵۳ ماه و ۳۰ روز
۶۰ ماهگی	۵۴ ماه و ۰ روز تا ۷۲ ماه و ۰ روز

۲ ماه (از یک ماه قبل تا ۱ ماه بعد)

۶ تا ۳۰ ماه (از ۳ ماه قبل تا ۳ ماه بعد)

۳۶ ماه (از ۳ ماه قبل تا ۶ ماه بعد)

۴۸ ماه (از ۶ ماه قبل تا ۶ ماه بعد)

۶۰ ماه (از ۶ ماه قبل تا یکسال بعد)

امتیاز دهی به هر سوال پرسشنامه های تکمیل شده ASQ:SE-2 :

۱۲ ماهگی

۹ ماه و ۰ روز تا ۱۴ ماه و ۳۰ روز

ASQ:SE-2

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت بهداشتی
دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس
انبار سلامت کودکان

تاریخ تکمیل پرسشنامه: شماره تماس:

نام و نام خانوادگی کودک:	کد ملی:	تاریخ تولد:
--------------------------	---------	-------------

- بر مبنای رفتارهای معمول کودکان به سوالات پاسخ دهید، نه رفتاری که وقتی بیمار، خیلی خسته یا گرسنه است، انجام می دهد.
- پدر یا مادر یا سایر مراقبت کنندگانی که بهتر از همه کودک را می شناسند و بیش از ۲۰-۱۵ ساعت در هفته با او وقت می گذرانند باید پرسشنامه را تکمیل کنند.

امتیاز	اگر در مورد این رفتار کودکان نگرانید، علامت بزنید	به ندرت یا هرگز	گاهی	اغلب یا همیشه	سوالات
	☐ v	☐ x	☐ v	☐ z	۱. آیا کودکان به شما و سایر اعضای خانواده لبخند می زند؟
	☐ v	☐ x	☐ v	☐ z	۲. آیا وقتی غریبه ای نزدیک می شود، کودکان دنبال شما می گردد؟
	☐ v	☐ x	☐ v	☐ z	۳. آیا کودکان دوست دارد که در کنار اعضای خانواده و دوستان بازی کند یا در کنار آنها باشد؟
	☐ v	☐ x	☐ v	☐ z	۴. آیا کودکان دوست دارد که او را بردارند و بغلش کنند؟
	☐ v	☐ x	☐ v	☐ z	۵. وقتی کودکان ناآرام و آشفته است، آیا ظرف نیم ساعت آرام می شود؟
	☐ v	☐ z	☐ v	☐ x	۶. آیا وقتی کودکان را بغل می کنید، او کمرش را سفت می کند و مانند کمان قوس می دهد؟
	☐ v	☐ v	☐ v	☐ z	۷. آیا کودکان دوست دارد بازی هایی مانند «دالی کردن» بازی کند؟

امتیاز دهی به هر سوال پرسشنامه های تکمیل شده ASQ:SE-2 :

► آوردن اعداد رومی به جای اعداد صفر و ۵ و ۱۰ جلوی پاسخ سوالات برای این است که در پاسخ دهی خانواده ها به سوالات مشکلي ایجاد نکند و همچنین برای محاسبه امتیاز کودک بدانید که :

► $Z=0$ $V=5$ $X=10$

► نهایتا امتیازات کسب شده در هر پرسشنامه جمع زده شده و با «نقطه برش» اعلام شده برای هر گروه سنی، مقایسه می شود.

Z (for zero) next to the checked box = 0 points
V (for Roman numeral V) next to the checked box = 5 points
X (for Roman numeral X) next to the checked box = 10 points
V (for Roman numeral V) next to checked concern circle = additional 5 points

نحوه امتیازدهی نهایی به پرسشنامه های ناقص تکمیل شده ASQ:SE-2

- ▶ ابتدا پرسشنامه را از نظر یافتن **سوالات بی پاسخ** بررسی کنید، اگر همه سوالات پاسخ داده شده بود، اقدامات بعدی را انجام دهید.
- ▶ اگر سوالاتی بی پاسخ مانده بودند، سعی کنید **دلیل آن را بفهمید**.
- ▶
- ▶ سعی کنید اطلاعات لازم را از والدین جمع آوری کرده و به سوالات بی پاسخ، پاسخ داده و امتیاز دهید.

نحوه امتیازدهی نهایی به پرسشنامه های ناقص تکمیل شده ASQ:SE-2

► در صورتی که به هر دلیل نتوانستید پاسخ سوال را دریافت کنید
به صورت زیر عمل کنید:

► اگر ۱ تا ۲ سوال بی پاسخ مانده است نیاز به انجام کار خاصی
نیست.

نحوه امتیازدهی نهایی به پرسشنامه های ناقص تکمیل شده ASQ:SE-2

▶ اگر **۳ سوال** بی پاسخ مانده است:

▶ **امتیاز کل** به دست آمده از سوالات دارای پاسخ در پرسشنامه را بر تعداد سوالات پاسخ داده شده تقسیم کرده و به این ترتیب «**میانگین**» امتیازات را محاسبه کنید.

▶ سپس عدد بدست آمده که میانگین امتیاز سوالات دارای پاسخ است را **در عدد ۳ ضرب کرده** و نتیجه را به امتیاز کل بدست آمده از سوالات دارای پاسخ در پرسشنامه، **جمع** می کنیم.

نحوه امتیازدهی نهایی به پرسشنامه های ناقص تکمیل شده ASQ:SE-2

► اگر **۴ سوال** یا بیشتر از سوالات پرسشنامه بدون پاسخ مانده بود، دیگر پرسشنامه باطل است و **نمی توان امتیاز آن را محاسبه و به آن استناد کرد.**

بررسی نقطه نظرات مکتوب والدین در بخش سوالات امتیاز دار و سوالات بدون امتیاز پرسشنامه های ASQ:SE-2

- ▶ لازم است هر گونه ابراز نگرانی والدین در پرسشنامه ها مورد پیگیری قرار گیرد
- ▶ اطلاعات لازم در اختیار آن ها قرار گرفته یا ارجاعات لازم متناسب با حیطه مورد نگرانی والدین، صورت گیرد.

بررسی نقطه نظرات مکتوب والدین در بخش سوالات امتیاز دار و سوالات بدون امتیاز پرسشنامه های ASQ:SE-2

► **سوالات کلی و باز** مندرج در انتهای پرسشنامه در امتیازدهی شرکت ندارند ولی باید به عنوان **نشانه های عمومی از نگرانی های والدین** مورد بهره برداری قرار گیرند.

بررسی نقطه نظرات مکتوب والدین در بخش سوالات امتیاز دار و سوالات بدون امتیاز پرسشنامه های ASQ:SE-2

► آخرین سوال مندرج در همه پرسشنامه ها که از والدین در مورد
چیزهای لذت بخش مربوط به کودک شان سوال می کند.

مقایسه امتیاز با نقاط برش ASQ:SE-2 و تصمیم گیری برای کودک:

نقاط برش پرسشنامه ASQ:SE-2 کودکان ایرانی

گروه سنی (ماه)	نیازمند ارجاع (بیشتر از)	منطقه پایش (بین)	طبیعی (کمتر از)
۲	۳۵	۳۵-۳۰	۳۰
۶	۳۷,۵	۳۷,۵-۳۰	۳۰
۱۲	۴۲,۵	۴۲,۵-۴۰	۴۰
۱۸	۶۰	۶۰-۵۵	۵۵
۲۴	۶۰	۶۰-۵۵	۵۵
۳۰	۵۵	۵۵-۴۵	۴۵
۳۶	۶۵	۶۵-۶۰	۶۰
۴۸	۶۷,۵	۶۷,۵-۶۰	۶۰
۶۰	۷۰	۷۰-۶۰	۶۰

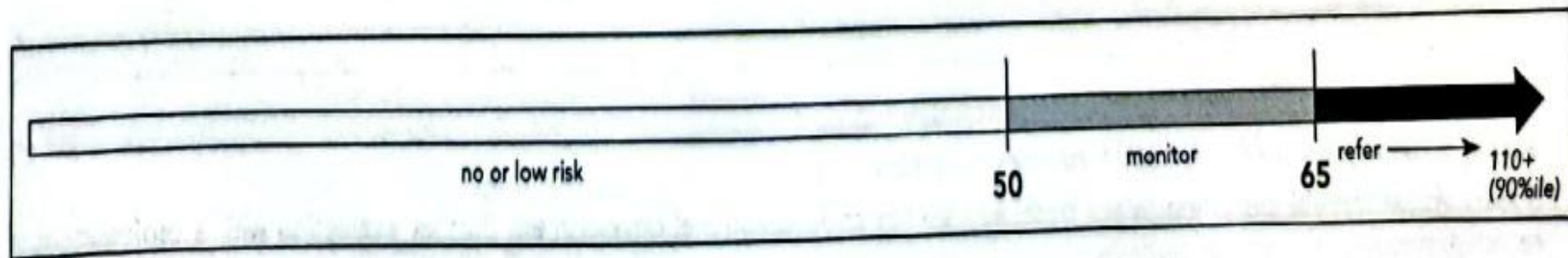

Figure 6.11. Score interpretation section of the Information Summary sheet.

مقایسه امتیاز با نقاط برش ASQ:SE-2 و تصمیم گیری برای کودک:

► **گروه اول:** اگر امتیاز کودک **پایین تر** از نقطه برش باشد، این نشان می دهد که تکامل هیجانی-اجتماعی کودک در زمان اندازه گیری، **عادی است و در مسیر طبیعی** قرار دارد.

► **اقدام:** در این صورت برای ارتقای تکامل کودک، فعالیت ها و تمرین های تکمیلی ASQ:SE-2 را به خانواده ارائه دهید.

مقایسه امتیاز با نقاط برش ASQ:SE-2 و تصمیم گیری برای کودک:

► **گروه دوم :** امتیاز کودک در **منطقه پایش** قرار می گیرد یا امتیازش در منطقه طبیعی قرار دارد ولی والدینشان در **بخش «کلیات» پرسشنامه ابراز نگرانی** کرده اند، اقدامات زیر را انجام دهید:

مقایسه امتیاز با نقاط برش ASQ:SE-2 و تصمیم گیری برای کودک:

► اقدام:

- فعالیت ها و تمرین های ASQ:SE-2 را به والدین ارایه می دهیم، به نگرانی های والدین گوش داده و برای حل مشکلات تمهیداتی اتخاذ می کنیم.
- از والدین می خواهیم ۲ هفته بعد مراجعه کنند تا مطمئن شویم که فعالیت ها را درست انجام می دهند.
- بعد از ۲ ماه مجدداً کودک را با همان فرم ارزیابی می کنیم. اگر باز هم امتیاز کودک در منطقه پایش قرار گیرد کودک برای ارزیابی های تکمیلی و تشخیصی به پزشک متخصص تکامل و رفتار ارجاع می شود.

مقایسه امتیاز با نقاط برش ASQ:SE-2 و تصمیم گیری برای کودک:

► **گروه سوم :** امتیاز کودک بالاتر از منطقه پایش قرار می گیرد.

► **اقدام :** کودک برای ارزیابی های تکمیلی و تشخیصی به پزشک متخصص
تکامل و رفتار ارجاع می شود.

مقایسه امتیاز با نقاط برش ASQ:SE-2 و تصمیم گیری برای کودک:

► توجه کنید اگر نمره کودک **در منطقه طبیعی یا در منطقه پایش** قرار داشته باشد، چنانچه والدین درمورد هر یک از سوالات پرسشنامه، یا در پاسخ به سوالات کلی آخر پرسشنامه، **ابراز نگرانی کرده باشند**، نتایج را با پزشک مرکز خدمات جامع سلامت در میان بگذارید؛ در صورت لزوم کودک به پزشک متخصص تکامل و رفتار ارجاع شود.

نکاتی که در ارزیابی اجتماعی -هیجانی کودکان باید مد نظر باشد:

- ▶ فرصت و شرایط مساعد برای تمرین فعالیت ها
- ▶ عوامل سلامت و عوامل بیولوژیک
- ▶ عوامل فرهنگی
- ▶ عوامل محیطی
- ▶ روابط والد و فرزندی
- ▶ جنسیت

- ▶ باید واکنش های کودکان به سوالات پرسشنامه ابتدا از نظر موارد زیر بررسی شود:
- ▶ زمان و مکان
- ▶ سطح تکاملی کودک
- ▶ وضع سلامتی کودک
- ▶ شرایط خانوادگی/فرهنگی

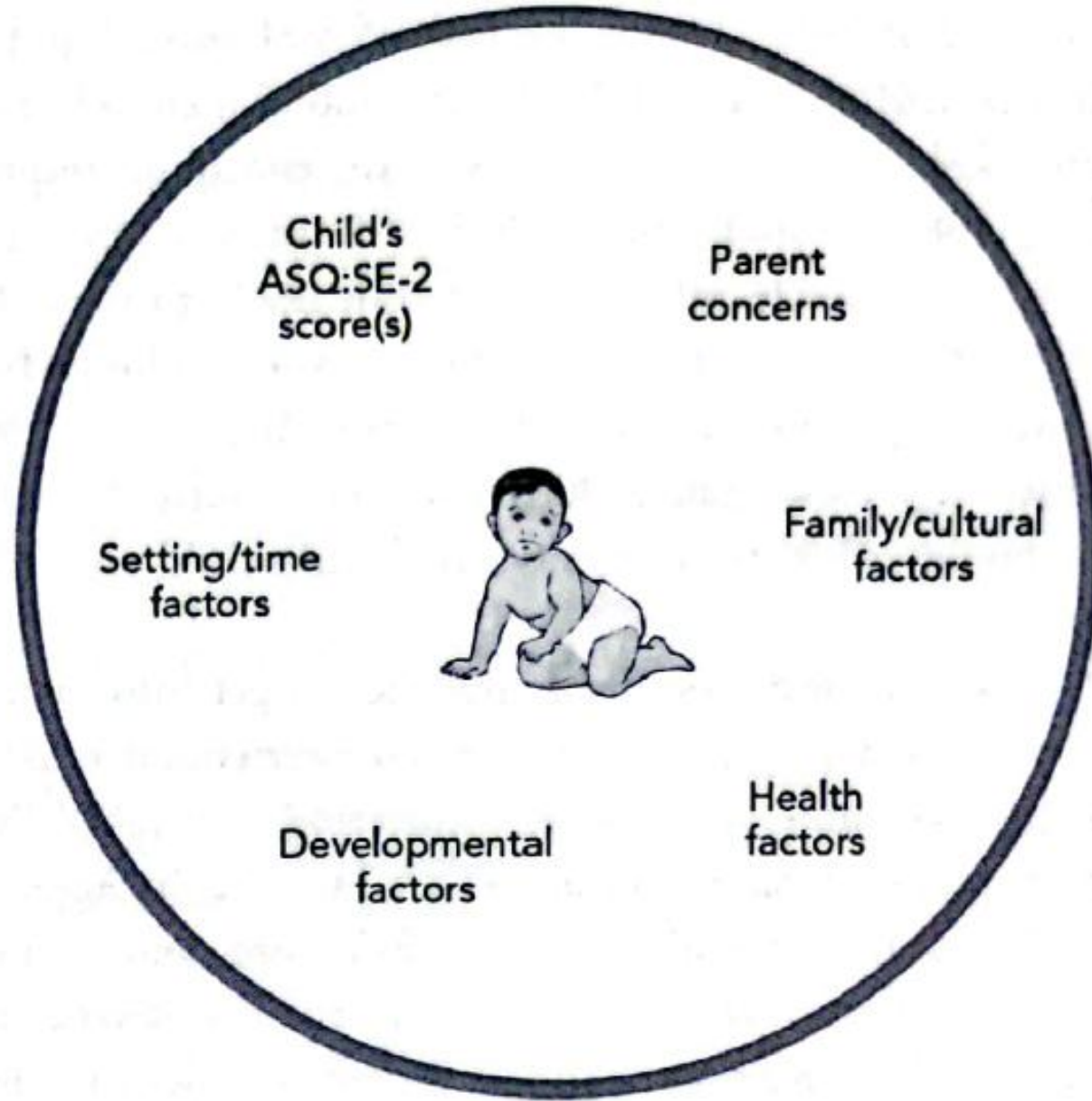

Figure 6.12. Factors to consider prior to referral.

Setting/ time factors

Factors to consider before referral	Sample questions	Examples of follow-up action options
Setting/time	<p>Does the child act the same way at home and in child care or preschool? (i.e., Is the behavior consistent across settings?)</p> <p>How long has the problem behavior been occurring?</p> <p>Is the setting new or unfamiliar to the child or family?</p> <p>Is the setting a good match for the child's temperament (e.g., large versus small child care settings)?</p> <p>Where, when, and under what environmental conditions does the behavior occur?</p> <p>Is the child being reinforced for this behavior or gaining access to reinforcers, such as preferred foods or activities, special time with a parent or teacher, or time alone?</p>	<p>Have another caregiver complete ASQ:SE-2 to determine the consistency of behavior across settings. If the child's behavior is not consistent, consider developing a behavior support plan in the setting where the behavior is problematic.</p> <p>Analyze caregiving environments to determine in what ways the environment is supporting or compromising the child's positive behaviors. (See Appendix F for examples of environmental assessments.)</p> <p>Provide parenting support and education to the parent in the home environment.</p> <p>Conduct a functional behavioral analysis (Dunlap et al., 2014) to determine the function of the behavior for the child. Use the results to create a positive behavior support plan for the child. (See Appendix F for examples.)</p> <p>Refer the child for an early childhood behavioral or mental health evaluation if concerns persist.</p>

Developmental factors

Development

Is the behavior related to a developmental stage? Are individual factors (e.g., temperament) related to the child's behavior?

Can the behavior be attributed to a developmental delay or a sensory processing disorder?

Are the child's skills at age level in the following domains?

- Fine and gross motor
- Cognitive/problem solving
- Personal-social
- Expressive and receptive communication

Provide developmental information (e.g., ASQ:SE-2 Social-Emotional Development Guides and Activities in Appendix E), positive behavior management suggestions, and so forth.

Screen the child using a developmental screening tool such as ASQ-3.

Refer the child to local Part C (early intervention) or Part B (early childhood special education) agency if concerned and/or if developmental screening tool indicates a need for further evaluation.

Refer the child for an early childhood behavioral or mental health evaluation if concerns persist.

Health factors

Health

Is the child's behavior related to health or biological factors?

Has the child had a recent medical checkup?

Have the following been considered as behavioral influences?

- Lack of sleep or hunger
- Medications or allergies
- Exposure to drugs in utero

Refer the child to his or her primary health care provider. Address behavior of concern to determine if there is a biological/medical cause, and make referrals or provide follow-up as indicated within the health system.

Keep in close contact with the family regarding all aspects of the child's health.

Refer the child for an early childhood behavioral or mental health evaluation if concerns persist.

(continued)

Family/ cultural factors

Family/cultural

What is the child's home (native) language?

Is the "problem" behavior within the cultural norm for this child's family?

Is the parent-child relationship influencing the child's ASQ:SE-2 results?

Has the child been affected by stressful or traumatic events (ongoing, past, or present)?

- Has the child witnessed violence in the home or in the community?
- Has the child been involved in abusive or neglectful situations?
- Has the child recently been moved from his or her home?
- Are there family issues that are stressful (e.g., parent mental health issues, drug and alcohol issues)?

Determine if language or translation issues may be influencing parent responses to items (e.g., misunderstanding the intent of items).

Talk to family members about the behavior and whether they consider it to be problematic. Work with the family to determine appropriate follow-up action.

Seek advice from community health workers or "cultural brokers" (i.e., professionals who are familiar with or a member of the culture of the family) to determine if the behavior is within the cultural "norm."

Use a professionally administered parent-child interaction measure (see Appendix F). Support the parent's understanding of responses to the social-emotional needs of the young child. If necessary, refer the child to early childhood mental health specialists to assess needs and provide therapeutic services to the parent-child dyad.

If the child recently has moved to a new caregiving environment that is safe and nurturing, it may be appropriate to wait a short time before referring.

If the child is in an unsafe or neglectful environment, refer to child protective or other services.

Refer the child for an early childhood behavioral or mental health evaluation if concerns persist.

► توجه داشته باشید که از سن **۱۲ ماهگی به بعد**، به طور نرمال امتیاز **دخترها** در ASQ:SE-2 به طور معنی داری از امتیاز پسرها **پایین تر** قرار می گیرد (یعنی دخترها در وضعیت تکاملی اجتماعی-هیجانی **بهتری** قرار دارند)

► لذا زمانی که امتیاز دخترها در منطقه «پایش» قرار گیرد، جای نگرانی بیشتری دارد و نیاز به توجه ویژه وجود خواهد داشت.

نکاتی که در اطلاع دادن نتیجه پرسشنامه به والدین باید مد نظر باشد:

- ▶ به والدین اطمینان دهید که این گفتگو محرمانه است.
- ▶ به والدین اطمینان دهید که غربالگری، **تشخیص قطعی نیست**.
- ▶ ابتدا نقاط قوت کودک را به والدین توضیح دهید.
- ▶ از بیان کلماتی مانند **تست، آزمون، غیرطبیعی، غیرنرمال** خودداری کنید.

چه اقداماتی پیشنهاد می شود؟

- ▶ ارجاع کودک برای انجام ویزیت پزشک دوره دیده نکامل و رفتار،
- ▶ ارجاع کودک با نظر پزشک تکامل و رفتار به فوق تخصص روانپزشکی کودک، روانشناس کودک و...
- ▶ ارجاع والدین جهت ویزیت روانپزشکی یا مشاوره
- ▶ حضور در کلاس های فرزندپروری یا CCD
- ▶ توجه و درک بیشتر نگرانی های خانواده با صحبت با اعضای خانواده و همراه کردن آنها
- ▶ انجام اصلاحات و تغییرات در روند خانه و خانواده یا دور کردن کردن از محیط سمی و آسیب رسان

دکتر مرضیه اکبریپور، متخصص کودکان و نوزادان، گواهینامه تکمیلی تکامل کودکان و شیرخواران